

Ο τίτλος «Αταραξία» του νέου βιβλίου της Δήμητρας Κολλιιάκου είναι εμπνευσμένος από ένα απόσπασμα του Επίκουρου: «Πατί ο φόβος προκαλεί την Ταραχή, που είναι χειρότερο δεινό κι απ' τον σωματικό πόνο. Όταν εκλείπει ο φόβος, μπορεί κανείς να φτάσει στην Αταραξία, τη διάλυση της σύγχυσης». Η πλοκή του μυθιστορημάτος της Κολλιιάκου εκτυλίσσεται μέσα στο κλίμα φόβου που έχει δημιουργήσει το ξέσπασμα της πανδημίας Covid 19. Στο άνοιγμα της αυλαίας βλέπουμε την κεντρική ηρωίδα, την Αριάδνη (στο Παρίσι όπου ζει και εργάζεται τη φωνάζουν Αριάν) στην αίθουσα αναμονής του ψυχαναλυτή της να κλωθογυρνάει στο μυαλό της την απόφαση να διακόψει τις συνεδρίες, αφού ο ψυχαναλυτής δεν τηρεί το προστατευτικό μέτρο της μάσκας καθώς αυτό πλήττει, κατά τα λεγόμενά του, το κλίμα εμπιστοσύνης που προϋποθέτει η σχέση με τον αναλυόμενο. Ωστόσο εκείνη μένει και του εξομολογείται πως ο σύντροφός της έχει στερηθεί λόγω της πανδημίας την απόλαυση της μουσικής. Δεν τον συγκινεί πια κάτι που μοιράζονταν παλιά. Δεν του προκαλεί ούτε χαρά ούτε λύπη.

Η πανδημία έχει αμβλύνει λοιπόν κάθε αίσθηση; Κι αυτή η αμβλυνση, αυτή η αφλογιστία των αισθημάτων και των αισθήσεων, τι σχέση έχει με την ποθούμενη επικούρεια αταραξία; Η έλλειψη φόβου ή ταραχής είναι εν τέλει εφικτή; Η συγγραφέας, σοφά πράττοντας, δεν ενδιαφέρεται τόσο να δώσει απαντήσεις όσο να εξερευνήσει ένα θέμα. Και το θέμα εδώ δεν είναι ακριβώς η πανδημία παρόλο που τα τεκταινόμενα λαμβάνουν χώρα κάτω από το πέπλο της. Το θέμα είναι η ελευθερία και στον αντίποδα αυτής, οι κάθε είδους περιορισμοί, επιβεβλημένοι άλλοτε άνωθεν κι άλλοτε έσωθεν. Το εξώφυλλο έχει επιλεγεί κι αυτό με βάση αυτή την οπτική. Οι κινέζικοι χαρακτήρες που το κοσμούν σημαίνουν τη λέξη «ελευθερία». Ωστόσο με μια ελάχιστη παραλλαγή σημαίνουν και τη λέξη «οπτικό πεδίο», γι' αυτό και μερικοί χρήστες του ίντερνετ στην Κίνα χρησιμοποιούν αυτήν τη λέξη, όπως μαθαίνουμε, για να μην τους εντοπίσουν οι μηχανισμοί της λογοκρισίας.

Η Κίνα έχει εισβάλει στο μυθιστόρημα της Κολλιιάκου με αφορμή την πρόσφατη συμμετοχή της ηρωίδας σε ένα παγκόσμιο συνέδριο λογοτεχνών που είχε λάβει χώρα σε μια απόμακρη κινέζικη επαρχία, λίγο προτού ξεσπάσει η πανδημία. Στη διάρκεια της πλο-

Ελευθερία και περιορισμός

ΤΗΣ ΕΛΕΝΑΣ ΜΑΡΟΥΤΣΟΥ

Δήμητρα Κολλιιάκου

κής - και όσο η ηρωίδα συνεχίζει να εργάζεται ως καθηγήτρια Αγγλικών σε ένα λύκειο των περιφερειών προαστίων και να επισκέπτεται τον ψυχαναλυτή της (ενώ ο σύντροφός της βρίσκεται στη Βρετανία για να ξεφύγει από τους κινδύνους της πανδημίας και τον ασφυκτικό κλοιό των λοκντάουν) παρακολουθούμε με διαδοχικά φλας μπακ το ταξίδι της στην Κίνα και τη γνωριμία της με έναν Κινέζο ποιητή, τον Γε-Τιάν.

Εγκιβωτισμένη στο κομμάτι της αφήγησης που αφορά στο ταξίδι στην Κίνα βρίσκεται η ιστορία δύο εραστών, της Λιου Σία και του Λου Σιασμπού, μια ιστορία αγάπης, ποίησης, πολιτικών διώξεων, εγκλεισμού και αντίστασης, την οποία διανθίζει η συγγραφέας με πραγματολογικά ιστορικά στοιχεία για να την εντάξει στο αυταρχικό πολιτικό κλίμα μέσα στο οποίο άνησε και να τη συνδέσει, υποθέτω, με το κεντρικό θέμα της ελευθερίας γύρω απ' το οποίο περιστρέφονται σαν κορδέλες από γαϊτανάκι οι ιστορίες του βιβλίου. Από αυτές τις ιστορίες-κορδέλες ξεχώρισα τη σχέση της ηρωίδας με τον ψυχαναλυτή της, η οποία φιλοτεχνείται με λεπτές, ρεαλιστικές πινελιές,

εύστοχες παρατηρήσεις και μια δόση ειρωνείας και αυτοσαρκασμού. Κάπως αποχρωματισμένες, αντίθετα, μου φάνηκαν οι σχέσεις της Αριάν τόσο με τον σύντροφό της, Γκαμπριέλ, όσο και με τον Κινέζο Γε-Τιάν, που όσον αφορά τον πρώτο ίσως αυτός ο αποχρωματισμός να ταιριάζει στη σχέση τους, όμως θα περίμενα, σε αντιδιαστολή, μια πιο φορτισμένη αλληλεπίδραση με τον εξωτικό ποιητή. Βέβαια, ας σημειώσω εδώ πως οι χαμηλοί τόνοι είναι ίδιοι της Κολλιιάκου, κι ενώ μου λείπουν οι διακυμάνσεις στις «μουσικές» σκάλες της λογοτεχνικής της παρτιτούρας, στιγμές δηλαδή που θα ανέβαινε η θερμοκρασία του κειμένου, ίσως να πρόκειται για επιλογή της συγγραφέως να κινείται σταθερά σε «θερμοκρασία δωματίου» (όπως είναι και ο τίτλος βραβευμένου της μυθιστορημάτος) αντισταθμίζοντας την έλλειψη ψυχικών και σωματικών εξάρσεων με λεπτεπίλεπτες διακυμάνσεις που αφορούν κυρίως τον σχολιασμό των συναισθημάτων και της πρόσληψης της πραγματικότητας, στον οποίο η συγγραφέας, με σοφό χειρισμό των εργαλείων της, αποδεικνύεται δεξιοτέχνης.

Η πανδημία έχει αμβλύνει λοιπόν κάθε αίσθηση; Κι αυτή η αμβλυνση, αυτή η αφλογιστία των αισθημάτων και των αισθήσεων, τι σχέση έχει με την ποθούμενη επικούρεια αταραξία; Η έλλειψη φόβου ή ταραχής είναι εν τέλει εφικτή; Η συγγραφέας, σοφά πράττοντας, δεν ενδιαφέρεται τόσο να δώσει απαντήσεις όσο να εξερευνήσει ένα θέμα